

Onstwedde - Een sportief dorp

Sportverenigingen hebben, met name in de laatste decennia van het 1100 jaar oude dorp Onstwedde, een steeds belangrijker positie in genomen.

Vooral in een dorp heeft het verenigingsleven tot gevolg dat er een (nog) hechtere samenleving gaat ontstaan. Bijvoorbeeld een voetbalveld of een ijsbaan zijn plaatsen waar de nieuwtjes worden verteld, waar nieuwe en betere contacten worden gelegd en waar, daardoor, de bewoners van een dorp een echte dorpsgemeenschap gaan vormen.

Om die redenen mogen de ontwikkelingen van de verscheidene sportverenigingen in dit Herdenkingsboek niet ongenoemd blijven.

In verband met de beperktheid van de mij in dit boek toegewezen ruimte en in verband met het ontbreken van voldoende belangrijke gegevens worden niet alle in Onstwedde aanwezige en aanwezig geweest zijnde sportverenigingen onder de loep genomen.

De verenigingen, waarvan wel een sluiertje wordt opgelicht, krijgt u in volgorde van oprichtingsdatum voorgeschoteld.

De voetbalverenigingen

O.V.C.

Omstreeks 1925 werd in Onstwedde de "Onstwedder Voetbal Club" opgericht. Er werd door een paar jongens een balletje getrapt toen Albert Streuding ook kwam meedoen. Hij had een geel-zwarte trui aangedaan. De overige jongens waren dermate enthousiast over de kleuren van deze trui dat het geel-zwart de clubkleuren van de O.V.C. zijn gaan worden.

In de beginjaren werd gespeeld in de Hölte. Het stuk grond dat voor het voetballen werd gebruikt was de kwalificatie "voetbalveld" niet waard: het veld werd gevormd door heide en zandverstuivingen.

Omdat er alleen maar competitiewedstrijden werden vastgesteld op zondag, beperkte de O.V.C. zich tot het spelen van vriendschappelijke partijtjes op de zaterdagmiddag.

In de wedstrijden tussen de O.V.C.-leden kwam het nogal eens voor dat Jan Meijer één van de doelen verdedigde. Door een mankement aan zijn benen (zij vormden het "peace"-teken) kwam het nogal eens voor dat de tegenpartij scoorde door tussen de benen van Jan Meijer door te schieten.

Zijn normale reactie was dan: "Och gek, weer deur 't houndergat".

Doordat er toendertijd legio mensen waren die geen enkel verstand hadden van de voetbalsport, ontstonden er soms leuke situaties. Zo gebeurde het eens dat de moeder van één van de O.V.C.-spelers vroeg of ze hadden verloren of gewonnen. "Verloren", was het antwoord. Daarop zei de moeder weer:

"Maar jij dan, jij hebt je baan toch wel gewonnen?".

Rikus Bots, een O.V.C.-er, heeft, toen het tegen het begin van een nieuw jaar liep, een spotprent gemaakt waarop alle O.V.C.-spelers met hun eigenaardigheden stonden afgebeeld. Ook een gedichtje ontbrak niet:

Al breken ze armen en benen,
al lopen ze voor schandaal,
toch het voetbalspel,
dat is hun ideaal!

Ongeveer vijf jaar na de oprichting werd een ander voetbalveld in gebruik genomen. Dit veld lag ongeveer achter het huis waarin nu Dijkman woont, aan de Dorpsstraat.

In de loop van de dertiger jaren hield de O.V.C. op te bestaan: de interesse in de voetbalsport was bij de meesten langzamerhand verdwenen.

De O.V.C. heeft ook enkele uitstapjes gemaakt naar Duitsland. Na afloop werd dan nog een pilsje gedronken in een "Kneipe". Na één van die voetbalwedstrijden kwamen enkele Onstwedder voetballers op een Schützenfest terecht. In de loop van de volgende dag kwamen ze lopend in Onstwedde terug. Doordat het in Duitsland gedronken bier niet van een erg goeie kwaliteit was konden de mensen, die op het schuttersfeest waren geweest, direkt herkend worden vanwege hun ontstoken lippen.

v.v. "ONSTWEDDE"

Tijdens de oorlogsjaren kon een voetbalveld nabij de boerderij van Kas Horlings in gebruik worden genomen. De belangstelling voor het voetballen was weer gestegen. De toen opgerichte vereniging droeg de naam v.v. "Onstwedde".

Deze voetbalvereniging speelde, in tegenstelling tot de O.V.C., wèl competitiewedstrijden.

Omdat het veld, waarop gespeeld werd, schuin afliep verbood de K.N.V.B. in de jaren vijftig de v.v. "Onstwedde" competitiewedstrijden te spelen. De jaren ervoor was steeds dispensatie verleend.

Al eerder werd, ook in verband met de kwaliteit van het speelveld, uitgeweken naar een terrein vlak bij het "Ol Daip".

De v.v. "Onstwedde" heeft een maximum aantal leden gehad van circa dertig.

In het midden van de jaren vijftig hield de v.v. "Onstwedde" op te bestaan. De voetbalsport heeft toen enkele jaren stilgelegen in Onstwedde. De Onstwedder voetballers weken uit naar onder andere Vlagtwedde, Alteveer, de Pekela's en Stadskanaal.

v.v. "ONSTWEDDER BOYS".

De v.v. "Onstwedder Boys" bestaat vanaf 25 oktober 1963.

In het seizoen 1964/1965 werd voor het eerst aan de competitie deelgenomen. Al in 1965 werd één van de vier in de competitie strijdende elftallen kampioen: het eerste eindigde bovenaan in de tweede klasse.

In 1967 werd de "Boskamp" in gebruik genomen. Tot dan werd er gespeeld op het veld nabij Kas Horlings, waar ook de v.v. "Onstwedde" speelde.

Het aantal leden bedroeg in deze beginjaren ongeveer tachtig.

Zes jaar na de oprichting werd aan de competitie deelgenomen door zeven elftallen, die waren samengesteld uit ongeveer honderddertig leden.

Voor de tweede keer werd het eerste kampioen in 1970. Dit kampioenschap betekende promotie naar de vierde klasse K. N. V. B. Het verblijf in deze klasse duurde zes jaar.

Naast de drie kampioenschappen van het eerste elftal kende Onstwedder Boys nog zeven kampioenschappen van andere elftallen.

Twee daarvan werden behaald door de A-aspiranten. Zij slaagden erin om voetbal te spelen op het voor hen hoogste nivo: de Districts-Selectieklasse. De Afdelings-Selectieklasse werd in één jaar overwonnen.

Bij de v.v. "Onstwedder Boys" is en wordt veel werk verzet door de leden. Naast het clubblad de "Voltreffer", dat in 1977 haar honderdste nummer hoopt uit te geven, is ook de bouw van de kleedkamers en van de kantine door de leden verzorgd.

De nu al veertien jaar bestaande voetbalvereniging heeft zich in die tijd gunstig ontwikkeld. Het eerste elftal speelt op dit moment in de derde klasse K. N. V. B. en kent een goede publieke belangstelling. Ook over het aantal donateurs mag niet worden geklaagd. Het aantal leden is echter sinds 1975 noch afgenomen, noch toegenomen. De laatste jaren schommelt dit aantal rond de tweehonderd.

IJSVERENIGING "WISCH"

"Wisch" is de naam van de in het voorjaar van 1933 opgerichte ijsvereniging. Velen zullen zich afvragen wat de betekenis is van deze naam. Dat is heel eenvoudig: het stuk grond dat jaarlijks onder water wordt gezet ten behoeve van de schaatssport draagt de naam "Wisch".

Voordat het weiland nabij de Hervormde kerk beschikbaar kwam, werd op een in de Hofte gelegen ijsbaan geschaatst. Een ijsvereniging bestond toen nog niet. In de volksmond droeg deze ijsbaan de naam "Lutke Mai" *)

"Wisch" behoort aan de Hervormde kerk. De bedoeling was dit terrein 's zomers te gebruiken als voetbalveld en 's winters als ijsbaan. De kerk heeft toestemming gegeven hun grond voor bovengenoemde doeleinden te gebruiken op voorwaarde dat er in de navolgende vijftig jaar geen voetbal-op-zondag zou worden gespeeld. Er mocht, in verband met begrafenissen, geen geluidsinstallatie op en rond de ijsbaan worden gelhstalleerd. Deze baan werd gelijk met de oprichting van de ijsvereniging in gebruik genomen.

Direkt na de oprichting groeide de ijsvereniging wat betreft het aantal leden erg snel. Het grote ledenaantal is verklaarbaar door het feit dat de mensen veel meer tijd hadden dan tegenwoordig, dat er geen kunstijsbanen waren en dat in de jaren dertig de winters veel strenger waren dan in de laatste jaren het geval was. Een groot deel van die leden heeft meegewerkt aan de aanleg van een dam rond het weiland.

De ijsbaan heeft een oppervlakte van circa 2 hectare. Wanneer men er van uitgaat dat het weiland een halve meter onder het ijs moet liggen, betekent dat dat er jaarlijks 10.000.000 liter water op het groen moet worden gepompt. Vroeger werd het water door middel van een stoomketel en een houten goot uit het kanaal op het weiland gepompt. Tegenwoordig wordt het water uit het "Ol Daip" gepompt, de stoomketel is vervangen.

De roemruchte wedstrijd tussen M. Tetzner en Jo Huitzing mag ook in dit artikel niet ongenoemd blijven.

Tetzner was in 1919 en 1921 Nederlands kampioen. Omstreeks die tijd reed Tetzner, gestoken in een trainingspak en ter zijde gestaan door een trainer en een begeleider, tegen Jo Huitzing, die de krachtmeting aan zou gaan in z'n boerenkloffie en vanzelfsprekend zonder begeleiding. De wedstrijd vond plaats in Stadskanaal.

*) Een "mai" is een laaggelegen stuk grond, dat door z'n ligging

's winters onder water loopt.

Vijf ronden voor het einde lag de kampioen nog ver voor. Toen echter zette Jo, geïnspireerd door de aanmoedigen van het publiek, een tussensprint in. De achterstand was geslonken tot ongeveer 200 meter toen beiden nog twee ronden "voor de schaatsen" hadden. De onderlinge afstand werd zienderogen kleiner. Een baanveger, die Jo de "weg" enigszins versperde, werd door hem - tussen het schaatsen door - de bossen ingeslingerd.

Toen Jo de puffende en hijgende Tetzner tot op enkele meters was genaderd, liet laatstgenoemde zich vallen. De Onstwedder legde de laatste meters als winnaar af. Terwijl Tetzner, gewikkeld in dekens en helemaal leeg gereden, in de armen van zijn trainer hing, reed Jo nog een rondje, vrolijk het "Wilhelmus" fluitend.

In de laatste ronden had Jo slagen gemaakt van 22 à 23 meter!

Kort na deze triomf werd Jo uitgenodigd om de Nederlandse schaatskernploeg tijdens de wereldkampioenschappen te komen versterken; de Huitzing-familie zag dat echter niet zitten.

Twee jaar voor deze zo glorieus gewonnen wedstrijd had Jo ook al van zich laten horen.

Min of meer toevallig kwam Jo terecht bij de wedstrijden om het Noord-Nederlands kampioenschap. Jo liet zich inschrijven voor twee afstanden; er zouden drie worden verreden. Nadat hij twee wedstrijden achter de rug had, bleek hij beide te hebben gewonnen, en hij was dus al kampioen. Hij hoefde alleen maar meer te starten voor de derde afstand. Dat deed hij, reed de te rijden afstand en bleek weer de snelste te zijn....

Op de ijsbaan heerst altijd een erg gezellige sfeer. De kwakkelwinters van de laatste jaren hebben echter tot gevolg dat op het Onstwedder natuurijs slechts enkele dagen per jaar kan worden geschaatst. Erg jammer.....

C.G.V. ONSTWEDDE

In "Hotel De Vries" in Onstwedde is op 17 januari 1936 de Christelijke Gymnastiek Vereniging Onstwedde opgericht.

Ondanks het feit dat er mensen waren die principiële bezwaren hadden tegen de gymnastiekvereniging, meldden de eerste veertig leden zich snel aan. Inmiddels is het actieve-ledenbestand uitgegroeid tot ongeveer driehonderd.

Wanneer je een vereniging opricht heb je geld en materialen nodig. Het eerste werd verkregen door het houden van een bazar. De opbrengst was f. 1.800,--, hetgeen in die tijd een enorm groot bedrag was.

Het Motor Racing Team Onstwedde (M.R.T.O.) legde in 1975 een erg fraaie en veilige oefen-/wedstrijd baan aan
 Nr. 35 = M. Tempel - Vlagtwedde; Nr. 34 = Joh. Veldhuis - Onstwedde
 Nr. 1 = J. Laning - Siddeburen; Nr. 187 = R. Mulder - Noordbroek;
 Nr. 188 = R. Vroom - Noordbroek

De Onstwedder Voetbalclub (O.V.C.) omstreeks 1938
 V.l.n.r. (staande): Kees Boels, Simon Meijer Sal. zn., Rikus de Vries, Geert Huijes,
 Hendrik Hias, Kobus Wubs (zittend): Kobus Huisman, Ritzo Muntinga, Abel Huijes,
 Albert Streuding, Wiepko Boels

Stelmaker S. Draadjer en W. Kiel (smid) fabriceerden enige gymnastiektoestellen. De vorm en constructie van de diverse toestellen lazen zij af van enkele foto's. Het ontstane bleek van uitstekende kwaliteit te zijn.

K. Slotema was de eerste die de C.G.V. Onstwedde-leden enig onderricht gaf in de gymnastiek.

Ieder jaar werd en wordt een uitvoering gegeven door de gymnasten. In het begin vonden deze uitvoeringen plaats in "Hotel De Vries" aan de Dorpsstraat. Op deze jaarlijkse bijeenkomsten voeren gymnasten van verschillende leeftijdsgroepen bepaalde oefeningen uit voor het - in de regel in grote getale opgekomen - publiek.

Vanaf januari 1942 werd een sportveld gehuurd. Nu was het mogelijk diverse, groot opgezette activiteiten te organiseren. Ook werd veel meegedaan aan grote, landelijke gymnastiek-activiteiten.

Omstreeks 1970 werd de nieuwe sportzaal in gebruik genomen. Dat was een hele verbetering ten opzichte van de "Turnzaal" aan de Brink.

De "Turnkring Oost-Groningen", waarbij onder andere de C.G.V.O. is aangesloten, organiseert de laatste tijd regelmatig een zogenaamde aspirantendag. Zo'n dag begint met een mars van alle deelnemers en begeleiders door de plaats waar de gymnastiek-onderdelen zullen worden gehouden. De Onstwedder gymnasten sleepten meerdere malen de hoogste prijzen in de wacht.

In de "Turnkring Oost-Groningen" zijn ook enkele meisjes van de C.G.V.O. vertegenwoordigd. Zij nemen ook deel aan provinciale turnwedstrijden.

Zoals reeds is vermeld telt de C.G.V.O. op dit moment ruim driehonderd actieve leden. Onder deze driehonderd bevinden zich veel jeugdigen. Vooral kinderen van vijf tot twaalf jaar vormen een groot deel van het ledenbestand.

M.R.T.O.

Het "Motor Racing Team Onstwedde" is in de zomer van 1969 opgericht. Ongeveer tien jongelui voelden wel voor motorsport in Onstwedde. Ondanks het feit dat men de naam Motor Racing Team heeft gekozen beperkt men zich tot grasbaan-races en motor-cross.

Al direct na de oprichting verdubbelde het ledenaantal. Op dit moment telt het M.R.T.O. ongeveer 50 leden en bijna 100 donateurs.

In Ter Wupping werden de eerste oefenronden gereden. Dit gebeurde met omgebouwde straatmotoren. In het begin werd alleen op "eigen bouw" gereden.

In de zomer van het jaar 1969 werd in Steendam voor het eerst door vier Onstwedders in wedstrijdverband gereden.

Een jaar na de oprichting werd, samen met een aantal in de omgeving gestationeerde motor-cross-verenigingen de Grasbaan- en Motorsportbond Noord Nederland (G. M. N. N.) opgericht.

Alleen verenigingen die bij een dergelijke bond zijn aangesloten kunnen meedingen om de kampioenstitels.

Op dit moment zijn er vier verenigingen bij de G. M. N. N. aangesloten, namelijk de C. C. S. (Siddeburen), de M. C. Graaf Adolf (Heiligerlee), het M. C. T. (Rolde-Gasselte) en het M. R. T. O. In totaal zijn er ongeveer 150 actieve leden.

De eerste vier wedstrijden werden gehouden aan de Jabbingelaan. De organisatiekosten kwamen - en komen nog steeds - geheel voor rekening van het M. R. T. O. In deze jaren werd getraind op het terrein in Ter Wupping, alsmede op een stuk grond tussen Holte en Alteveer.

Cross-motoren mogen niet op de weg rijden. Daarom werden ze in het begin op een melkwagen met een tractor ervoor naar de plaats van bestemming gereden. Het gebeurde weleens dat één van de jongens een landing in de berm maakte. Aan crossen kwam hij dan niet meer toe.

In de eerste vijf jaar kende het Onstwedder motor-racing team drie kampioenen: Job Schepers werd in 1970 en in 1973 kampioen in de 500cc-klasse, terwijl - ook in 1973 - Grietinus Huls en Hendrik Dijk in de zijspanklasse de kampioens-titel voor zich opeisten.

In 1976 begroette het M. R. T. O. haar vierde kampioen: Joh. Veldhuis liet in de 500cc-klasse iedereen achter zich.

In de zijspanklasse raakt het zijspan een enkele keer los van de motor. Eén van die keren reed een zijspan in op langs de baan geplaatste muziekinstrumenten. In de pauze amuseerden de muzikanten het aanwezige publiek met enige marsen, zij het dat bij sommigen deze marsen voortkwamen uit verworpen instrumenten.

Vanaf 1972 huurt het M. R. T. O. een terrein in de "Bargen". Daar werd in 1973 voor het eerst een wedstrijd georganiseerd op een bijna perfect beveiligde baan.

Naast wedstrijden om het kampioenschap bij de G. M. N. N. (dat zijn er per seizoen 12 à 15) worden nog clubkampioenschappen georganiseerd. Bovendien wordt er de laatste jaren een duercross verreden. Het M. R. T. O. had hiervan de primeur. De bedoeling van een duercross is dat een tweetal mensen om de beurt een aantal ronden maakt.

Winnaars zijn die, die in een van te voren vastgestelde tijd (soms $1\frac{1}{2}$ uur, soms 2 uur) de grootste afstand hebben afgelegd.

Er moet veel tijd aan de motorsport worden besteed. In zeven maanden worden ongeveer 20 wedstrijden verreden. Daarnaast moet er nog getraind worden. Het voordeel hierbij is echter dat er op ieder moment trainingsrondjes kunnen worden gedraaid. Het onderhouden van de motor neemt een avond per week in beslag. Ook de jaarlijkse kosten zijn niet gering. Benzine en nieuwe of gebruikte onderdelen vormen al een onkostenpost van minimaal f. 600,--. Een motor moet worden aangeschaft, evenals de voor grasbaan-racing noodzakelijke kleding. Wanneer bij deze kosten nog eens die van het vervoer naar de diverse wedstrijden worden opgeteld, belopen de totale onkosten per jaar bij benadering f. 2.000,--.

Dat de G. M. N. N. mensen in haar gelederen heeft gehad die Nederlands kampioen zijn geworden mag zeker als een succes worden beschouwd, evenals het feit dat enkele van die personen nu een internationaal startbewijs hebben.

Onstwedde, december 1976.

J. C. de Boer.